

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, havá a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.
Börmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az „Aradi Nyomtatás”, az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, havá hirdetések, előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentre küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előzetési árak:

Helyben	Vidéken
hálószerlettel:	
Egész évre . . . 12 ft	Egész évre . . . 14 ft
Fél évre . . . 6	Fél évre . . . 7
Negyed évre . . . 3	Negyed évre . . . 3.50
Egy hóra . . . 1	Egy hóra . . . 1.20
Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.	

Hirdetések díja:
Nyolcz hasáboz petitors egyszeri hirdetésnél 6 kr.
Minden következénnél 4
Bélyegdíj külföld 30
Nyitlér sora 15

Vizen és szárazon.

Arad, július 22.

Országserte peng a sarló, aratnak mindenféle és ma-holnap be is lesz fejeze az aratás. Tudjuk, hogy bőven jutott az idén az isten áldásából és hogy még az 1882-ikénél is termőbb esztendőnk van. Még nem vagyunk egész tisztában avval, minő külföldi versenytársaink termése, de mégis úgy látszik, hogy viszonylagosan mennyiségileg és absolute minőségileg elmaradnak mögöttünk. Ilyen szerencsésnek mondható körülmények között a bő termésnek kedvező utóhatása lehet pénzügyi és gazdasági viszonyainkra, ha egy még itt nem említett tényező, a közlekedés, illetoleg s zállítás is megfelelően közrejártszik majd.

Szállításunk biztosítékát látjuk vutaink és vizuitainkban. Az előbbieken, ha a teherszállítás számára nincs is még és talán még nagyon sokáig nem is lehet zónatarifának, mégis elég kedvezmény jut a közönségnek, míg az utóbbiakon ki vagyunk szolgáltatva az osztrákok kegyelmének, mert hat vizuitaink tulajdonképpen nem a miénk, hanem a ma is teljesen osztrák jellegű dunagőzhajózási társaság kezében vannak.

Evek óta folyik a harc a magyar állam és a hatalmas társaság között és miután sok mindenféle méltányossági indok és talán egyébb tekintet is közrejártszik, nem lehetett a summmus salus reipublicae elvet a maga egész ridegségében alkalmazni és a társaságot kényseríteni, hogy a magyar elveknek hódoljon.

A dunagőzhajózási társaság teljesen osztrák, székhelye Bécs, részvényesei többnyire osztrák pénzemberek és noha a Duna ausztriai része számba alig vehető és a társaság érdeke főleg Magyarországon vannak letve, mégis Ausztria felé gravitál és oda igyekszik terelni a dunai hajózás és zállítás előnyeit. Budapestén csak forgalmi vezetőség van, mely mindenben a bécsi igazgatóságának felel és elvi vagy messze kiható gyakorlati dolgokban semmiféle hatáskörrel nem bír. A társaság tarifáira pedig a magyar kormány nem bír törvényes, rendszeres befolyással.

Az osztrák-magyar államvasutnál régen keresztülvittek az elkülönítést. Magyarországnak van külön igazgatósága, külön igazgatótanácsa és a magyar miniszteriumnak törvényes

beleszólási joga. Ugyanezt akarta erélyes kereskedelmi miniszterünk a dunagőzhajózási társaságnál is keresztül vinni. A dunagőzhajózási társaság felvén a miniszter vas energiáját, nem várta be az ő kezdeményezését és maga indította meg a tárgyalásokat, melyek azonban eredménytelenek voltak, mert a társaság mindig csak azon szempontból indult ki, hogy ő osztrák és hogy Magyarországnak csak kegyeket osztogat.

Az alkudozások félben maradtak és most talán csak a szinfalak mögött folyik a harc a magyar érdekek hajthatlan megóvója és az osztrák érdekek előharcosai között. Győztes csak Magyarország lesz.

Ha visszamegyünk a ujabbkori magyar közlekedési politika genezisére, ott látjuk az előtérben az irányelvet: Paralizálni a dunagőzhajózási társaság hatalmát. A budapest-zimonyi, a budapest-bruck-bécsi és a budapest-pécsi vonalok ugy a felső, mint az alsó Duna felé nagy forgalmat csinálnak és a Dunáról nemcsak a személyforgalom javát, de az áruforgalom nagy részét is elvonták. Meglátszik a konkurrenzia hatása a társaság pénzügyi viszonyain, amennyiben az idén nem képes a társaság dividendát adni. A dunai személyforgalom óriási mértékben megcsappant és veszteséggel jár, az áruforgalom terén is nagy a visszaesés, de még nem oly nagy mértékű, hogy a társaság megjavult személyforgalmi viszonyok között meg nem állhatna. A nem régen közzétett zónatarifa mutatja, hogy a dunagőzhajózási társaság még nem adta fel a harcot és vissza akarja hódítani régi uralkodó állását. Nem fog sikerülni. Még ha a hajó-zónatarifa részben meg is javítaná a dunai személyforgalmat, idövel a teherszállítás terén áll majd elő az egyenes konkurrenzia.

Baross kereskedelmi miniszter pénzügyi viszonyainkra való tekintettel nem létesíthet egy csapásra egy önálló magyar dunagőzhajózási társaságot, de ragaszkodik szívósan feltett szándékához, hogy kiküzdje a magyar fenhatótságot a legnagyobb magyarabb folyón, a Dunán. A magyar államvasutak régebbtől fogva létező hajógyárát megnagyobbitotta és csak néhány hete vették hitét, hogy az alsó dunai részen egy ujonatuj magyar hajót bocsátottak a

dunai forgalomba. Lassan-lassan fel-szaporodik majd a magyar államvasutak hajóparkja; ha szerencsésébb pénzügyi konjunkturák megengedik majd, egy csapásra nagyobbat lendít a miniszter hajógyűnkön, és így remélhető, hogy idövel meghódol a büszke ellenfel és visszaadja a magyaroknak, ami a magyará.

A közönség már ma is látja hasznát a konkurrenzianak, mert nemcsak hogy a magyar államvasut rendkívül olcsó mindenütt, hol szemben találja a dunagőzhajózási társaságot, hanem az utóbbi is kénytelen volt már olcsó személyszállító tarifára fanyalodni és biztos értesüléseink vannak, hogy még ezen nyár folyamán a tulajdonképpeni szállítási idő kedvezőére az eddiginél sokkal kedvezőbb árutarifát fog létesíteni a dunagőzhajózási társaság.

Ertesületeink különben tovább is terjednek. Ugy halljuk, hogy a társaság kebelében élénk mozgalom van a kiegyezés létrejötte érdekében; nem akarják bevárni, míg Baross, bárcaak indirekt uton, teljesen sarokba szorítja és feltétlen fegyverletésre kényszeríti őket, hanem ismét csak maguk akarják kezdeményezni az alkudozásokat, de most már általunk is elfogadható alapon, ami annyit tesz: önálló magyar igazgatóság, önálló igazgatótanácsal és rendszeresített befolyással a magyar miniszterium részéről.

Lehet, hogy csak napok vagy hetek választanak el bennünket a nagy horderejű kiegyezés megvalósításától, de bármint legyen: most is érezzük már a verseny glonyeit és biztosak lehetünk abban is, hogy a kereskedelmi miniszter teljesen is ki fogja vinni mindazt, amire közgazdasági viszonyainknak szükségük van.

Tervezett panszláv tüntetés. A mult év folyamán nagy feltűnést keltett, hogy az osztrák kormány megtöltötte Hadics horvát költői makarszka szobrána leleplezését; az osztrák kormány ezt a tilalmat arra alapította, hogy a szobron a szláv tartományok czimeret olyképpen voltak csoportosítva, hogy az osztrák kormány abban az osztrák államesme megsejtését látta. Az ünnepi bizottság ennek következtében felfüggesztette a szobor leleplezését és Rendics trieszti szobrást azzal bizta meg, hogy a szobornívet megfelelően átalakítsa. Rendics a napokban készült el ezzel a munkájával

és a szobrot augusztus 26-án fogják leleplezni. Zágrábról érkező hírek szerint egész Horvátországban nagymérvű izgatás folyik, hogy zarándokutat szervezzenek Makarszkába; Dél-Magyarországban, Boszniában, Hercegovinában, Horvátországban, Krajnában, Karintyában, Istriában, Csehországban és Gácsországban számos vidéki bizottság alakult, melyek mindent elkövetnek, hogy mentül több szláv hazafit bírjanak a Makarszkába való zarándoklásra. — Miután az osztrák kormány megtöltötte, hogy a szobornívon osztrák államellenes alakzatokat tün-tessenek fel, bizottsági tagok Makarszkába a szobor leleplezése alkalmából nagymérvű panszláv demonstrációt szándékoznak rendezni. A hatóság, mely erről a szándékról bizalmas uton értesült, nagyszabású intézkedéseket tesz a tüntetések meggátolására.

Különös ügyvédi eset. A „Jogtud. Közl.” írja: A budapesti ügyvédi kamaránál a legutóbbi választmányi ülésben a következő pártját riktó esetben hoztak határozatot. Egy ügyvéd körvényit nyújtott be a budapesti ügyvédi kamaránál az ügyvédek lajstromába való felvétele végett. Ezen körvény elintézésékor azon sajátos és meglepő feltételezt tették azonban, hogy a körvényező meg mint ügyvédjeltöltő terhelő fejelemi vétéséget követett el, hogy e miatt azaz évvel ezelőt a budapesti ügyvédi kamarát fejelemi bíróság jogerős határozattal elmondta az illetékes az ügyvédjeltöltök lajstromából való kitérését. Ezen jogerős határozat akkor az ország összes ügyvédi kamaráival és az ügyvédlizáló bizottságokkal is közöltetett. Mind ennek dacára az itteni listróból kitérés ügyvédjeltöltő egy vidéki ügyvédi kamaránál felvette magát, ügyvédi vizsgára is bocsátott és jelenleg immár törvényszéri ügyvédi oklevéllel bír. Igen természetes, hogy a budapesti ügyvédi kamará választmánya elutasította a jelentkező felvételi körvényét és ezen határozatról az összes ügyvédi kamarákat, valamint az igazságügyi minisztert is érte it. It megemlítjük, hogy az ügyvédi rendtartás 108 §-a értelmében az illető az ügyvédi vizsgára sem lett volna bocsátható. Az ügyvédségtől fejelemileg elmozdított ügyvéd és az ügyvédlizáló lajstromából fejelemileg kitérés ügyvédjeltöltő a jelentkező jogerős állapot szerint az a hatalmas külföldi áll felek, hogy amaz az 1880. XXXVII t. cz. 28. §-a értelmében legalább tíz év elteltével az ügyvédek lajstromába lenet felvételt végett jelentkezhetik és elutasítás esetében a felvételt iránti jelentkezés újabb öt év eltelle után megújtható, holt emmek elmozdítása öletlogy tart és az említett feytekkel együtt elott örökre bezáródnak az ország összes ügyvédi kamarái.

Gyakorlati kereskedelmi iskola.

(A párisi „Ecole pratique de commerce et de comptabilité”)

Arad, július 22.
Az aradvárosi ker. akadémiára „Évi jelentésben” megjelölt „Francia kereskedelmi iskolák” című értekezésem keretéből sok érdekes dolgot könnyen voltam kihagyni a tárgyalt iskolákról. Ennek pótlásul egyenként ötajtom megismertetni az érdekes iskolákat; talán egy-két mást is is tanulhatunk szervezetiük, rendszerükből a magyar kereskedelmi iskolák reviziója alkalmával.
Első helyre állítom valamennyi francia kereskedelmi iskola között az „Ecole pratique”-ot, mely, mint neve is mutatja, teljesen gyakorlati kereskedelmi iskola és megerdemli a tanulmányozást.

A kereskedelmi iskolák nemcsak nálunk, de külföldön is új intézmények; a haladó kor kiánalmait szűkít és most vannak fejlődésük első stádiumában. Az eddigi jelenségek oda mutatnak, hogy mindenütt keresik a helyes alapot, melyen ez intézmények tovább fejlődhesse, s ha azt akarjuk, hogy az életmód eme fontos ágát teljesen kielégítsék, a helyes fejlesztési alap felállítását elkerülhetlenül szükséges is.

Az eddigi kereskedelmi iskolák legnagyobb része nem adhat mást, mint magasabb előtanulmányt, hogy az ifjúság ezen az alapon, amikor bankokba, hivatalokba, üzletiekbe lép, gyakorlatilag is könnyebben elsajátíthassa a könyvvezetést, kereskedelmi számvetést és üzérkedést.

Csak hogy valamint a gazdaságnál ma már oly erőkre van szükség, akik a számtást-vető nemcsak könyvből, de gyakorlatból is teljesen ismerik s ehhez képest szerveztettek újabb időben a gazdasági iskolák; ugyanaz áll a kereskedelemre nézve is.

Elvitáztatatlan tény, hogy gyakorlati üzletben csak az lehet, aki maga is foglalkozik üzlettel. Azonban a kereskedelmi iskolák összelátása az üzlettel sokkal nehezebb feladat, mint a gazdasági iskolák gyakorlati szervezése. Ezt világosan mutatja az a körülmény, hogy egy nálunk mint külföldön csak élvezve találunk olyan iskolát, amely üzletben van csinálva. Ilyen a párisi „Ecole pratique”.

Egyáltalában nem vagyok barátja az utánzóknak s felfogásom szerint azok a legszilárdabb alapa éjtítet intézetek, amelyek mintegy a közszükségletből fejlenek ki. De mástól az iskola, a tanítás és nevelés nem ad széles teret a szabadalmazott” felhalálónak, s ez inkább az okserjú javítás és lassu, de biztos fejlesztés forrása.

En az „Ecole pratique”-ot oly valóban gyakorlati iskolának ismerem, mely méltó arra is, hogy nemzeti szokásainkhoz, természetünkhöz időnaitva, legalább élvezet utánozások.

Egy-két ilyen intézet nálunk is elkelne, sőt ha kereskedelmi iskolánk feladatát teljesen meg akarjuk oldani: ezek által amazok megszáfórlását is elősegíthetjük.

Az mondhatnánk ugyan valaki, hogy mit érnek az olyan intézmények, amelyek „tűt-kúra” szorubak? De e felfogás alaptalansága első pillanatra kítünik a következő okokból.

Az ügyvéd, orvos, tanár stb. nem az egyetemen, hanem az ügyvédi irodákban, kórházakban, mintaiskolákban és az életben szerzi meg gyakorlati ismeretét, s bizony mindenki sok bakot lö, mire némi bizonyra tesz szert, ha ugyan szert tesz.

Miért lenne nek hátt kivételek az üzletemberek? Vagy miért ne lehetne a rendszer kereskedelmi iskolák mellé oly gyakorlati intézményeket is állítani, a melyekben a kereskedelmi iskoláktól vgzett tanuló néhány hónap alatt a szükséges gyakorlati ismereteket megszerezhetné? Nem helyesebb volna-e ez az el-

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRCSÁJA.

Julius 23.

A hipnotizmusról

— Ismertetés Flammarion Camille „Urania” című művéből. —
Az „Aradi Közlöny” színdarva írta: Vászárhely Janka.

Semmit sem oly nehéz megérteni, mint azt, amit nem tudunk; semmi sem oly egyszerű, mint az, amit tudunk. Ki csodálkozik ma azon, hogy a villamos táviró egy pillanat alatt elviszi az emberi gondolatot világgrészeken és tengereken át? Ki csodálkozik ma azon, hogy a hold vonzása megdagasztja a tenger vizeit s dagályt idéz elő? E csodák nagyságát csakis a gondolkozók képesek valódi értéktük szerint megbecülni; de a közönséges ember semmin se csodálkozik. Ha valamely új fölfedezés abba a helyzetbe jutna bennünket, hogy holnap jelek által megérthetnők magunkat a Mars lakóival és hogy ezektől választ kaphatnánk, ugy ez az emberek háromnegyed részét holnapután már nem ejténé bámulata.

Már sokszor kérdeztem magamtól, vajjon nem létezhetnők-e valamely érintkezési mód két oly lény között, akik nagyon távol vannak egymástól, sőt egy halott és egy élő lény között is? Mindannyiszor azt a választ adtam magamnak, hogy az ily kérdés már a dolog természeténél fogva tudományellenes és nem méltó egy pozitív szellemhez.
De hát elvégre is mi az, amit mi „tudomány”-nak nevezünk? Mi az, ami nem „tudományos” a természetben? Hol vannak a pozitív kutatás határai? Valóban „tudományosabb” jellege van-e egy

madár csontvázának, mint ragyogó szintű tolezzátának és finom árnyalatu énekének? Nem „tudományos” dolog-e a lélek gerjedelmének elemzése? Nem „tudományos” dolog-e azt kutatni, vajjon a lélek csakugyan képes-e távolról látni és mi módon? De aztán meg milyen furcsa hiálvalkodás, mely fe gyermekes föltevés, azt állítani, hogy a tudomány elmondta utolsó szavát, hogy mindent tudunk, ami tudni való van, s hogy öt érzékünk elégséges a világegyetem természetének megismerésére? Azon kívül, amit kiokoskodni bírnak a körülöttünk működő erők közül: a vonzások, a melegen, a fényen, a villamosságon kívül, nem léteznek-e még más erők is, amelyek azért kerültek el figyelmünk, mert nincsenek érzékeink, amelyekkel megfigyelhettük? Nem, ez a föltevés abszurd. Ma mosolygunk a három évszázad előtti csillagászok, természettudósok, orvosok és theologusok eszméi fölött; három évszázad múlva nem fognak-e viszont a mi utódaink a tudományokban azoknak állításai fölött mosolyogni, kik ma azt állítják, hogy mindent tudnak? Még alig tizenöt éve az orvosok teljes meggyőződéssel tagadták a tényleg megfigyelt de-lejes tünemények valóságát; s ime, ma már hipnotizmus címűen fő tanulmány-tárgyunkat képezi.

Amiből az a tanulság, hogy semmit se tagadjunk eleve. Tanuljunk, konstataljunk; a magyarázat azután fog jönni. Ebben a szellemi hangulatban voltam, midőn egyszerre egy igen jó barátom, Jean Best, lepett be hozzám. Barátom komoly, hideg, rendszeres ember volt; mindannyian, akik ismerték, tudják, mily kevésbé volt ideges vérmerésleltű és meny-

nyire távol volt szelleme minden képződéstől. Nos tehát nekem a következő történetet ez az ember mesélte el ugyanakkor, s hitelességét leginkább az bizonyítja, hogy ő vele magával esett meg 6 éves korában.

Toulban, az ő szülőföldön történt; egy este ágában feküdt anélkül, hogy aludt volna, midőn egyszerre anyját szobájába lépni, azon végig haladni és a szomszéd terembe menni látta. E teremnek ajtaja nyitva volt és ott atyja egy barátját látta. Pedig beteg anyja abban az időben Pauban időzött. Nyomban kiugrott ágyából és anyja után szaladt egész a teremig, ahol azonban hiába kereste. Atyja, némileg türelmetlenül, megkorholta, és arról biztosította őt, hogy csak álmodott, újra aludni küldte.

A gyermek azt hitte, hogy valóban csak álmodott, s igyekezett újra elaludni. Azonban néhány perc múlva, amint nyitott szemekkel feküdt, másodizben s egész határozottan látta anyját, aki most egész közel mellette haladt el. A gyermek erre feléje rohant, hogy megölelje, azonban anyja ugyanabban a pillanatban eltűnt. A gyermek nem akart lefeküdni és abban a teremben maradt, hol atyja a kártyajátékot folytatta. Anyja ugyanazon a napon, ugyanabban az órában Pauban meghalt.

Ezt az esetet magától Bestől tudom, aki annak emlékét kitérülhetetlenül megörizte. Miként magyarázom? Azt mondhatnók, hogy a gyermek, anyját betegon tudva, gyakran gondolt rá, és hogy hallucinációja támadt, mely véletlenül összesett anyja halálával. Ez lehetséges. De azt is gondolhatnók, hogy az anyát és

fiut szimpathikus kötelék füzte össze, és hogy ebben az ünneplés pillanatban ennek az anyának a lelke valóságga érintkezett a gyermekével. Miként? — fogják kérdezni. Nem tudunk felöle semmit. Azonban az, amit nem tudunk, ahhoz, amit tudunk, ugy viszonylik, mint az oceán egy cs-up vízhez.

Hallucináció! Véletlen összetalálkozás! Vajjon kielégítő magyarázat-e ez? Mindenesetre olyan, amely semmit sem magyaráz meg. A minden koru és minden foglalkozásu tudatlanoknak egész tömege, akik hajlamuknál vagy vérmerésleltüknél fogva kétkelők, egyszerűen kijelentik, hogy mind ezekből a dolgokból semmit sem hisznek és hogy mindebből egy szó sem igaz. Azonban ez éppen nem köznyel megörlés a kérdésnek. A tanulásához szokott szellemek nem érhetik be az etféle könnyű tagadással.

A tény mindig tény marad. Nem lehet meg nem engedni, habár ismereteink jelen állapotában képtelenek is vagyunk azt megmagyarázni.

Az orvosi évkönyvek bizonyítják ugyan, hogy valóságga vannak több rendbeli hallucinációk, és hogy bizonyos ideges szervezettek ezeknek alá vannak vetve. De ebből korántsem lehet azt következtetni, hogy valamennyi meg nem magyarázott lélek-életteni jelenség egyszerűen hallucináció volna.

guyan Angliában egy különös tudóstársaság alakult meg e jelenségek tanulmányozására végett. E társaság címe: „Society for psychical Research”, kik már eddig is fontos közlekedtek tettek között. Az illetők szigorú vizsgálatokat indítanak meg, hogy a tanulmányosságot ellenörizhessék.

A távolból való látás eme tüneményei a telepathia (távolérés) közös elnevezés alá vannak foglalva.
Mí sem természetesebb, hogy ezek a tudósok nem hagyták csak emyben a dolgot, hanem megkísérlették vagy akarat által is hasonló tüneményeket idézni elő. S hogy az értelmi szugesztio meddig mehet, bizonyítja a következő eset:

Az Eastbourne-ben, Sussexes cantonban lakó I. Godfrey lelkész egy izben ilyen előre megfontolt jelenésről olvasott, ami nagyon megragadta figyelmét. Nyomban elhatározta, hogy ő is hasonló kísérletet fog tenni. 1886. november 15-én éjjeli 11 órakor összes képzaló tehetség és összes akaraterejét, a mire csak képes volt, abban a gondolatban összpontosította, hogy egy vele baráti viszonyban lévő hölgynek megjelenjék, még pedig olyanképpen, mintha úgyja mellett állana.

Az erőlködés mintegy nyolcz perezig tartott; Godfrey ezután kimerültnék érezte magát és elaludt. Másnap az a hölgy, ki a kísérlet tárgya volt, saját jószántából elment Godfreyhoz és elmondta neki, a mit látott.

A lelkész, egész észszerien, ugy gondolkodott, hogy a kísérlet fontosságában nagyon fog gyarapodni, ha megis-

járás, mint hogy a hivatalfők vesződnének velük, kik azonban ma még ritkán bírván felsőbb iskolai képzéssel, azt a teljes utmutatást sohasem adhatják meg, amit egy rendszeres üzleti iskola. Vagy ha megadhatnák is, sem idejök, sem türelmök nincs hozzá, amiből aztán sok esetben előáll az a visszacsúszó helyzet, hogy a tapasztalatlan ifjú sohasem lesz egyéb fél-szakembertől.

Hogy pedig a középkereskedelmi iskolákat valamennyit lehetetlen ültethető csatolni, elég világosan mutatja a párisi és több más francia kereskedelmi iskola, melyek kezdetben „üzleti” alapon szervezettek s ma már mind az „elméleti” utra tértek.

Az első francia kereskedelmi iskola 1820-ban keletkezett Párisban, mely ma is virágzó intézet. Ez még ma is „Comptoir”-nak nevezi az osztályokat, de régi üzleti rendszeréből, melyen szervezte volt, nem maradt meg egyéb az elnevezések-nél s a többi hasonló intézetekkel együtt ugyanezt a módszert követi, amit mi középkereskedelmi iskoláinknál.

Ez elméleti közép és felső kereskedelmi iskolák pótlására szolgál azonban az „Ecole pratique”, melynek alapítója id. Pigier volt 1850-ben. E nagy tudományi üzemben ugyanis, látván a párisi kereskedők ügyetlen könyvvezetését és az üzlet vezetéseben tanúsított zűr-zavarát: a mondott időben üzleti iskolával kapcsolta össze (Eredeti címe „Ecole pratique de commerce”), melyből a mai „Ecole pratique de Commerce et de Comptabilité” kifejtett.

A 40 éves mult, mit ez intézet minden támogatás vagy segítség nélkül, tisztán saját becsületes munkájából és erejéből dicsőségesen átfutott; a tanulóknak számos emelkedése és a külföldön is (sajnos, hogy nálunk eddig nem) ismert jó hírneve azt mutatják, hogy helyes alapra van fektetve s az újabb fényesen berendezett kereskedelmi iskolák „üzleti” hiányait teljesen kipótolja, sőt azok erősbödését is előmozdítja; amellyel az olyan ifjakat sem zárja ki kebeléből, kik a drága kereskedelmi iskolákba nem járhattak.

Ez iskola mintájára állított egy tanár Portugáliában hasonló iskolát s mint az „Ecole pratique” mostani tulajdonosa irf. Pigier és érdemes igazgatója Velval urak kifejtették, az is virágzó intézetnek növekedett.

Ha még figyelembe vesszük, hogy a mi kereskedőnk nagy része is többre bicskult a gyakorlati képzettségét, mint kereskedelmi iskoláinkból kilépő ifjaink minden elméleti tudományát: önkénytelenül arra a következtetésre kell jutnunk, hogy hasonló alapon szervezett intézeteknek nálunk is fényes jövőjük lenne s kétségkívül elősegítenék a közép kereskedelmi iskolák megerősödését. Sőt mondjuk ki nyíltan, hogy csakis az elméleti és teljesen gyakorlati iskolák együttes működésének segítségével lehetne a még mindig bizalmatlankodó érdekelt közönséget arról meggyőzni, hogy ez iskolákra nemcsak nagy szükség van hazánknak, hanem egyedül e kettős irányban képzett magasabb műveltségű kereskedői osztály képes jövőben kereskedelmünket minden nehézkörülmények között szilárd alapon megtartani s a külföldi kereskedelem nyomásától megvédeni.

Mert hiába szervezzük újja kereskedelmi iskoláinkat, ha nem kötjük össze őket. Az a kereskedő-tanonc, ki az esti tanfolyamra jár s egész nap az üzletben foglalatokodik, nem egyszer tultesz a gyakorlati életben kereskedelmi közép iskoláink „érett” ifjain.

Igen, de iskolát ültetlet összekötni, mely állam, hatóság, tisztület stb. fenhatósága alatt áll, ismét képtelenségnek látszik; a helyes ut csakis az lehet, amit a

franciaiak követtek, hogy t. i. az elméleti ker. iskolák mellé oly iskolát is szerveztek, melybe a tanuló azután lép, mikor az elméleti oktatást teljesen bevégezte.

De lássuk az „Ecole pratique” működését.

Mult évi programja elején következő érdekes ismertetés áll: „A minden rendű és rangú kereskedelmi iskolákból kilépő ifjak nagy számmal keresik fel az „Ecole pratique”-ot. Vajjon miért? Azon egyszerű okból, mert ismereteiknek, melyeket amott szerzettek, ez intézetben megtalálják gyakorlati alkalmazását; ugyanis: gyakorlatilag megismerik a posta, távirtd, vasut, ván stb. díjazását, e díjazás legújabb módosulásait; a könyvvezetés különböző rendszere alapján eljutnak a legmagasabb önálló könyvvel ismeretére, s tisztá fogalmat alkothatnak maguknak az ipari, kereskedelmi, pénzügyi és gazdasági könyvvezetés helyes irányáról és változásairól.

Másfelől a tanfolyam annál rövidebb ideig tart, minél jobban előkészültek a növendékek a kereskedelmi iskolákban.” Leginkább 3—4 hónapig tart e gyakorlati ismeretek megszerzése, de két hó eltelté után már a növendékek többnyire képesek az üzletben, legalább mint segéd, valamelyik állást betölteni s ezen túl az esti tanfolyamon vesznek részt, tökéletesítvén szakismereteiket.

A kitűnő képzettségű ifjakat részint állandóan megtartják az üzletben, részint, képességükről vállal teljes garancia mellett, elhelyezik a nagyobb kereskedőházakban.

Beléphet ide minden ifjú, ki 13-dik életévét betöltötte. A csomagolástól kezdve fel egészen a legfogósabb bankügyi és bércei operációkig mindent gyakorlatilag, részletesen megtanul a növendék; egyenként vezetik, oktadják be a kereskedelmi ügyekben, mely módszer biztos eredményre vezet; mert mindent szemével lát s maga is végez a tanuló.

Az előadás és üzleti munka folytonos lévén, az év bármely szakában beiratkozhatik a tanuló.

Az oktatás két részre oszlik, u. m. elemire és felsőre.

Az elemi tanfolyam tárgyai:

1. Kereskedelmi ismeret: cseré, vétel és eladás, behozatal, kivitel, nyers és feldolgozott termények forgalma.

2. Kereskedelmi ügyiratok szerkesztése, melynek: áruszámla, nyugtató, váltó, utalvány, levél, postai, távirtd, vasuti díjzabás stb. Valamennyi az üzleti ügyekből gyakorlatilag véve.

3. Fejbeli számvetés.

4. Kereskedelmi és bankügyi számvetés: kamat- és percentszámítás, leszámítás, folyó és haszon számla, váltólejárát, képzelt számla, áruszámla, állam-kölcsönök stb.

5. Kereskedelmi levelezés: levelek utánzása és számozása; tárgymutató vezetése, levelek önálló szerkesztése stb.

6. Könyvvitel: egyszerű és kettős könyvvitel; központosított rendszer, amerikai rendszer stb. Valamennyi gyakorlatilag az üzletből véve.

7. Kereskedelmi irás gyakorlatok: utasítások az irás különböző alakítására nézve.

A felső tanfolyam tárgyai:

1. A kereskedelmi kiegészítő fogalmi és a kereskedelmi szokások. Ez utóbbiak a törvényesek előtt törvényerővel bírnak.

2. A szokás és kereskedelmi jog alapelvei; főként azok a törvények, amelyek a társulatokra nézve kötelezők.

3. Kereskedelmi számtan, mindennemű kereskedelmi, ipari és bank-üzletre alkalmazva: kölcsönök, évjárdok, törlesztések, törze- és váltóüyletek stb.

4. Kereskedelmi levelezés: keresk. irály, levéltartalom, a keresk. levelezés felosztása: körlevelek, szolgálati ajánlatok, üzleti viszonykötés, értesítések; vagyoni zavar, barátságos kiegyezés, per, bukás, egyezkedés, társzerződés stb.

5. Könyvvitel, különböző alkalmazásokban: iparosok és nagykereskedők, vállalkozók, gyárosok, bizományosok, letéteményezők, hajósok, ügynökök, bankárok, pénzügyi stb. könyvvezetése.

6. Különböző ipari, kereskedelmi és pénzügyi monografiák, hogy a tanuló gyakorlatilag avattassék be a különböző ipari, kereskedelmi és pénzügyi műveletek elkönyvelésébe: nyitás, folytatás és zárlat.

7. Szépirás: Angol, rond és dölt betűk gyakorlása.

Az elméleti előadások is gyakorlatilag világitatnak meg, melyeknek megértése végett egy rövidebb tétel ide igtatok.

A tanár mint üzleti főnök szerepel s feladja a kérdést valamelyik növendéknek, ki az üzlet egyik hivatalnokak nevében felel minden egyes kérdésre, következő módon:

K. Pénztáros, a bank megbizottja bemutatja önnek példál a 108-dik számú fizetendő váltót, mit fog vele tenni?

F. Miután meggyőződtém róla, hogy ez a váltó ugyanaz, amit mi elfogadtunk, minthogy czégyjegyzésünket viseli és a fizetendő összeg a feljegyzési könyvbe kellőleg be van vezetve: azzal megegyezőleg bevezetem a kifizetést pénztári naplómba és átadom az összeget a bank megbizottjának. Azután besorozom a váltólapot a pénztári ügyiratok közé.

K. Miért írja ön be az összeget pénztári naplójába, mielőtt kifizette volna?

F. Hogy elkerüljem a felelősséget. Ez üzlet szokás, amit mindig alkalmazunk, mert csak így kerülhetjük el a pénztárnál a tévedéseket, vagy hibás bejegyzéseket stb. stb.

Igy megy ez minden egyes elkönyvelésnél, minden üzleti ügy megismertetésénél s a növendéket végig vezetik az üzlet minden ágán, míg teljesen meg nem érti, amit egyik vagy másik esetben tennie kell.

Legfőbb súlyt fektetnek a könyvvezetésére, mely valóban minden rendszerű üzlet kezelésénél a legényesebb feladat.

Külön választják még a könyvvezetés egyes ágait is. A szabályokhoz alkalmazkodó, mintak után dolgozó könyvvezetőt „teneur des livres”-nek, az önálló, szabad fellegássa szerint működő, mintegy teremtő képességgel bíró könyvvezetőt „Comptable”-nak nevezik. Ez utóbbi működéshez magasabb képzettség, éles üzleti fellegássa, gyakorlati éssé és tapaszlat szükséges, hogy az illető minden magasabb számvetésben bonyolult üzleti ügyekben fennakadás nélkül haladhasson és az üzleti könyveket a szükséges képest időmítany tudja.

Mire a tanuló esetleg mind az elemi 3, mind a felső 3—4 havi gyakorlaton átment, hacsak van némi hajlama és fellegássa az üzleti ügyekhez, okvetlenül kész hivatalnok az üzlet bármely ágában. De a kereskedelmi iskolát végzett tanulóknak elegendő, ha a felső tanfolyamot végzi; az elemi tanfolyam legfőképp azok számára van, akik magasabb iskolába nem járhattak.

A vizsgálat rendesen ismert nevé, kiváló üzletemberek által alkotott bizottság előtt megy végbe s a felső tanfolyam

hallgatói itt is „diplomát” kapnak képesítésükről, mint a többi kereskedelmi iskolában; az olyan tanuló pedig, ki vizsgálatát „kitünően” teszi le, az u. n. „licencié” (tanításra felhatalmazott), sőt a „t u d o r” czímmel is felruhazzák.

Jegyezzük meg, hogy ez némi tulajdonság, mert a vizsgálatot az elméleti oktatásból veszik s csak ezután léphetnek az üzleti hivatalokba, ahol az igazgató és a működő személyzet keze alatt tényleg gyakorlati üzletemberek gyúródnak.

Most az az ifjú, aki már tanítással is foglalkozhatnék s aki esetleg tudoriczimel bir, eltelve mindenestire egy jó adag hussággal: ekkor látja, hogy még csak inas, akinek a czédularagattáson kell kezdnie.

Ezt az eljárást azonban nem csodálja az, aki a francia iskolák működését megfigyelté, mint ahol a husság és nagyzás felkészítésén helyén valónak tesz. Legalább ezt mutatják a végtelékig vitt jutalmazások, megkoszoruzás nyilvános ünnepei közönség előtt, érmekek, szalagokkal feldisztatás, a díjosztással nyert tapsok, amit a tanár kezd, buzditván tanítványait, hogy példáját kövessék s elismerésüket a kitüntetést íránt a közönség előtt így nyilvánítsák. Azok pedig nyilvánítják, hiszen örömmel az ilyen minden szülőnek, minden tanárnak és minden tanulóknak.

A rendszer tanfolyamokon kívül előkészít ez iskola speciális vizsgálatokra is, amelyeket a „Francia Bank”, „Crédit foncier” stb. hivatalnokainak kell tenniük; sőt össze van kötve esti tanfolyammal is, ami különösen a tanoncok számára való, de felnöttek előtt sincs bezárva.

Az üzlet.

A kereskedésben a szinlelt gyakorlatosság, még ha az oktatás javítására van is szánva, soha sem nyújt többet a fél-sikernél.

A kereskedelmi oktatás csak akkor éri el tetőpontját, ha az iskola tényleg üzlettlé válik.

Ily elvekkel bocsátja ki Pigier ur programját az érdekes iskoláról, mely az üzlet helyiségeben van berendezve.

Az üzlet két részből áll, ugymint könyvtár és bizományi üzlet. Azonkívül Pigier ur szerkesztése mellett itt készül a „Revue de Comptabilité et de Jurisprudence” (Könyvviteli és Jogtudományi Szemle) című, havonként kétszer megjelenő folyóirat is.

Az üzlet és iskola az idő szerint a Rivoli-utca 53. sz. palotájában van, egy nyílt, forgalmas helyen, s a helyiségért 12 ezer frankot fizet a tulajdonos.

Pigier ur apja, ez iskola megalapítója, 1875-ben a roppant munkahalmaz alatt roskadt össze s halt el. De az eszme nem vesztetett el. Fia és természetes örököse nem remél szívnálra emelte ugy az üzletet, mint az iskolát s fokról-fokra, öntudatosan fejleszté ma is. Az előítéletek, melyek ellen apja annyit küzdött, ma már teljesen elenyésztek; a rögös út, melyen az iskola eleinte csak botorkálva haladt, ma már sima országúttá idomult, s ifjabb Pigier ur a köztársaság szabad szellemű korszakában kényelmesen haladhat rajta; biztos kézzel vezetheti be száz meg száz ifjú honfitársát a gyakorlati kereskedelmi tudományokba.

Pigier ur szives készséggel, felszólítás nélkül megígérte, hogy a kereskedelmi iskolánkat hasonló alapon ohajtanánk szerkezni: minden szükséges nyomtatványt, szabályzatot stb rendelkezésünkre bocsát.

Már ekkor az a gondolatom támadt, hogy milyen érdekes volna, ha itt Aradon akadna vállalkozó üzletemher, aki hajlandó volna üzletét hasonló kereskedelmi iskolával összekötni.

A kezdeményezés Arad városának eddigi hírnevét csak emelhetné; a kereskedelmi akadémiák szilárdulását elősegítené s korszakot alkotna az egész ország kereskedelmi iskoláinak történetében.

Vértes reményeket ily iskola felállítására nézve nem táplálok; de annyiban sem nagyobb tökébefektetéssel, sem kockázattal nem jár: az eszme megvalósítását lehetségesnek tartom, s ha akad rá vállalkozó, a szervezés kerestülvételét magamra vállalom.

En ettől többet remélek, mintha a létező ker. iskolák tanfolyamát 4 évre kiterjesztik.

Varga Imre, ker. akad. tanár.

Legújabb posta.

Natalia visszavonulása. A szerb zsinatnak Milán és Natalia válási ügyében hozott határozata nem maradt hatás nélküli. Mint ugyanis Natalia királyné környezetéből hallatszák, a királyné el van tőkelve, hogy már néhány nap múlva elhagyja Belgrádot és egyelőre nagynénjének, Murussz hercegnek Besszarábiai jószágaira utazik. Beavatott körökben azt hiszik, hogy a királyné nem fog többé Belgrádba visszatérni. Natalia titkára, Simonovics ezredes, már elutazott Besszarábiába, hogy ott a királyné fogadására az előkészületeket megtegyje. Köztudomású továbbá, hogy Kecskó Natalia — a volt királyné ugyanis újabb időben csupán ezt a nevet használja — erre a várattal elhatározásra az a kudarc bírta, melyet válási ügyében szenvedett. Ez a kudarc annyival fájdalmasabb reá nézve, mert újabb időben oroszországi barátai is elfordultak tőle. Már hónapokkal ezelőtt szó volt arról, hogy a királyné elhagyja Belgrádot; akkoriban nála időzött nagybátya, Sturza Gagarin herceg, aki mindent elkövetett, hogy a királynét Belgrádból elhagyására bírja. A herceg kifejtette, hogy az az állás, melyet Natalia Belgrádban elfoglal, sem méltóságának, sem rangjának nem felel meg. A királyné valószínűleg már a jövő hét folyamán elutazik Belgrádból.

Táviratok.

Károly Lajos és Ferenc Ferdinánd főherczek utja. —

Kopenhága, jul. 22. (Saját tud. táv.) Károly Lajos és Ferenc Ferdinánd főherczek Stockholmból ide érkeztek és meglátogatták Amalienburgban a királyt, aki a látogatást viszonosolta. A főherczek ezután az uralkodónál voltak ebéden.

A „National Tidende” szerint az osztrák-magyar követ közölte a dán kormányval, hogy az osztrák-magyar hajóraj augusztus 17-én Kopenhágába érkezik és ott fogja megünnepelni Ferenc József Ó Felsége születésnapját.

A belga király jubileuma. —

Brüsszel, jul. 22. (Saj. tud. táv.) A király tegnap vette át a parlament és a törvényesékek üdvözlő feliratait, amelyeket a jubileum alkalmából intéztek hozzá. A szenátus felirata adott válasszában a király megköszönte a sze-

metli. A második kísérlet csütörtököt mondott; de a harmadik megint sikerült. Magától értődik, hogy az a hölgy, kit kísérletének tárgyává tett, épp oly kevéssé értesült szándékáról, mint az, kivel első ízben kísérletezett.

Ezek tények!

Ismeretünk jelen állapotában föltétlenül vakmerő dolog lenne azok magyarázatát keresni. Lélektanunk még nem haladt eléggé előre. Nagyon sok dolog van, amit kénytelenek vagyunk megengedni, anélkül, hogy képesek lennénk azokat valamiképp kimagyarázni. Tagadni azt, amit nem tudunk magyarázni, merő bolondság volna. De hát megmagyarázták-e a világrendszert ezelőtt ezer esztendővel? Képesek vagyunk-e még ma is a vonzást magyarázni? A tudomány halad, és haladásá végtelen.

Ismerjük-e az emberi képességek egész terjedelmét? A gondolkodó ember egy pillanatra sem kételkedik abban, hogy vannak a természetben általam nem ismert erők, amilyen volt például ezelőtt egy évszázaddal a villamosság is; hogy vannak a világegyetemben más lények, amelyek más érzékekkel és más képességekkel vannak felruházva. De hát magát a földi embert ismerjük-e tökéletesen? Ugy látszik, nem.

A fent elmondottakhoz hasonló esetek, a távolról való érintkezés esetei, akár a halál pillanatában, akár az élet rendszer állapotában nem oly ritkák (persze nem is túlságos gyakoriak), hogy olvasónk mindegyike ne hallott vagy ne tapasztalt volna efféle esetet. Egyébként a delejesség terén tett tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy bizonyos lélektani esetekben a ki-

sérletező befolyhat az ő kísérleti közegére bizonyos, nemcsak néhány méternyi, de több kilométernyi, sőt száz kilométernyi nagyobb távolságból is, mind a közeg érzékenységéhez és fogékonyságához képest, és kétségkívül a delejező akaraterének mérvéhez képest is. Másrészt a tér nem az, aminek képzeljük. A távolság Páris és London közt nagy egy gyaloglóra nézve, sőt ez az ut a hajók föltalálása előtt még sem volt tehető; azonban ez eppen semmi a villamosságra nézve. A távolság a hold és föld között nagy, ha a mi közlekedési eszközeinket tekintjük, de éppenséggel semmi a vonzásra nézve. Ha már most a vonzás a föld és testvérei közt a végtelenségben valóságos, örökös, tényleges és kétségbevonhatlan érintkezést létesít, melyet a csillagászati megfigyelések pontosága konstatál: ugy nem látjuk be, hogy minő alapon állítják a pozitivisták, hogy két, egymástól többé-kevésbbé távol levő lény között nem lehetséges az érintkezésnek valamely módja.

Két agyvelő, mely egyformán rezdül meg több kilométernyi távolságban, miért ne befolyásolhatnáknak ugyanazon pszichikai erő által? Az agyvelőből kindult mozgás nem érheti-e az étheren át, miként a vonzás, azt az agyvelőt, mely valamely tetszészerinti távolságban rezeg, egészen ugy, mint a hang egy szobán át megrezgeteti a hegedű hurjait? Ne feledjük, hogy agyvelők csupa apró rezszecskéből áll, melyek nem érintik egymást és melyekörökös rezgésben vannak.

Es miért beszélünk az agyvelőről? A gondolat, az akarat, a pszichikai erő, bármilyen legyen is a természeté, nem be-

folyásolható-e egy lényt, kit az értelmi rokonság szimpatikus és elválaszhatatlan kötelékei fűznek hozzá? A szív dobogása, vagy ha ugy teszük: érzelme nem hatol-e rögtön el ahhoz a szívhez, amely együtt rezeg a miennkel?

Föltehetjük-e a fent leirt megjelenési esetekben, hogy a halott lelke valóssággal testi alakot öltött a megfigyelő közelében? Az esetek legtöbbszörben ez a föltevés nem látszik szükségesnek. Álmunkban oly égyéneket vélünk látni, a kik éppenséggel nincsenek különben is behunyt szemek előtt. Tökéletesen látjuk őket, ugy, mint nappal, beszélünk velük és halljuk őket. Bizonyára nem a rezezhártányk, sem a látóidegünk az, amely őket látja, valamint nem a föltünk az, amely őket hallja. Csupán az agyvelő sejtecskéi vannak működésben.

Némely jelenség lehet objektív, külső, lényegi, mások meg lehetnek szubjektívek; ebben az esetben a cselekvő lény távolból hatna arra a lényre, aki őt látja, és az agyra való ez a behatás a belső látományt idézné elő, amely külsőnek látszik, mint az álomban, jóllehet tisztán szubjektív és belső.

Valamint valamely gondolat vagy visszaemlékezés szellemünkben földező egy képet, amely gyakran nagyon nyilvánvaló és föltötte élénk, ugy az a lény is, amely egy más lényre behat, megjelentethet benne egy képet, amely egy pillanatra a valóság látszatát ébreszti föl. Ma már ezeket a tényeket a hipnotizmus és a szuggesztio terén kísérletek útján konstatáljuk. Ezek a tudományok még csak fejlődésük első korát éltek és mégis éppugy lélektani, mint élettani

szenpontokból a legnagyobb figyelemre méltó eredményre vezettek. Nem a rezezhártány, mely a tényleges valóság által érintetlik, hanem az agyvelőnek optikai részecsei, melyek valamely pszichikai erő által izgalomba hozhatnak. Az értelmi lény maga az, amely befolyásolta. Milyen módon? azt nem tudjuk. Ma mindez még titok és ismeretlen. Azonban amit ma még nem tudunk az holnap általános igazsággá válhatik.

Anya és feleség.

(A „Röbert hadnagy” folytatása.)
Az „Aradi Közlöny” számára francziából fordította: (41.41.)

Törts Tivadarán.

— Ah! így vagyunk! — szolt Souvageol jobbra-balra tekintve kidüllesztett szemekkel, mint egy vadállat, amelyet sarkokba szoritottak. — Most önöknek engem, és urnak neveznek! Es senki sem segít nekem — tette hozzá, látva, hogy mindenki néma marad. — Különbösen erre el lehettem készölve, Chalandrának van széna a csizmaiban és nekem nincsen. Chalandray, amint szokás mondati, a a Fauburg-Saint-Germainben született, én nem. Eleg. En nem veszem fel a kihívást, tekintve az eddig már kiállott próbákat. Mindenki tudja ezt az ezredben.

Erre Souvageol fellállt és megsimogatta bajuszát, hozzátette.
— Pincéz! — kiáltott stentori hangon — pincéz! tegye abszintomat és poharamat egy másik asztalra, ettől lehetleg távol és egy kissé gyorsabban, ha nem akarja, hogy megvakarjam a füleit. A megrémült pincéz nem hagyta mondati magának kétszer a dolgot.
— Bocsánat, uram, — szolt Chalandray most, ahhoz az asztalhoz ülve, ahol a többi hadnagyok és főhadnagyok voltak összegyűlve — én ebben az esetben nem tud-

tam magamon uralkodni. Eppen most jöveők a katonai börtönből, a hova engedélyt kaptam, hogy meglátogassam szegény szerencsétlen pajtasomat.

— Nos hát, — kiáltottak kíváncsian körülötte, — hogy van az a szegény Róbert? Mit mond? Mit szándékozik csinálni.

— Ah! ha ti ugy beszélhetetek volna, mint én, két percig, szivetek megszakadna. Oly fiatal! oly bátor! egy jóvendőbeli tábornok! ... Elgondolva, hogy néhány óra múlva ... De ő nem is látszik sejtini semmit és oly nyugodt és csendes mintha valami paradéra menne.

— Szerencsétlen Róbert!
— Igen, szerencsétlen Róbert, és még hozzá tethetik, szerencsétlen Chalandrát! Mert jól érzem, hogy nem vagyok többé a régi. Igen, én, kit önkö mindigoly viguak láttak a multban, én már nem ismer többé magamra. Nem szabadulhatok meg egy gondolatól, amely szédültsza a szivemet. Nem vagyok-e én az oka annak, hogy szegény Róbert barátunk ma a katonai törvényszék elé kerül? Aztán legyen valakiuok barátja, aki magához hívja a falura, hogy aztán a haditörvény elé kerüljön és lelövessék! Ez borzasztó, beestlészavamra! Es én sohasem fogok megvisszaszólódni!

Néhány csend követte e szavakat, mert mindegyik érezte, mi kinosok és kegyetlenek lehetnek Mórícza nézve az akaratán kívüli ez véletlen körülmények, melyek-kek magát változtá. Mindnyájan annál is inkább osztották fájalmát, mert Róbert általános részvét tárgyja lett.

Néhány perc letelte után azonban az ezredorvos, és az igen józanészü ember, nem tarthatta vissza ezt a megjegyzést, hogy anélkül, hogy osztán a Souvageol hadnagy nézeteit a Róbert hadnagy esetleges kevéssé szigorú büntetésére nézve, mégis nagyon valószínű dolognak tartja, hogy a haditanács tekintete vevzi a vádolt kitünő előéletét és a különös helyzetet, amelyben volt, sőt még megbánását

nátus hazafias odaadását és megemlékezett arról, hogy a szenátusban ismerkedett meg a közközléséggel. O ma is ragaszkodik régi elveihez. Kiemelte ezután a király, hogy az ország segélyforrásainak tartós fejlesztése és a védelmi eszközök javítása szükséges, hogy az ország meg tudjon felelni a nemzetközi kötelezettségeknek s újabb és újabb területek elhódítására cselekvés számára. A munka áldozati jává szolgálgó segélypénztár létesítése sokat igérlő intézmény. Az afrikai vállalat szintén a közös érdekét szolgálja. Az értekezlet még nagyszabásúvá tette ezt a művet és bátorítással szolgál az országnak megfeszített munkájában. A király reméli, hogy a jövőben még nagyobb részes lesz Belgiumnak a nagyszerű vállalatban. A jelenlegi parlament ülésszak kiváló helyet fog elfoglalni Belgium történetében.

A kamara feliratára válaszul, a király utalt a nagy haladásra, melyet az ország az alkotmány és a semlegesség oltalma alatt elérhetett. A Cougo-államról beszélve, a király odanyilatkozott, hogy a Cougo-állam alapításának kezdetétől fogva mindig csak Belgiumra gondolt. Tíz év múlva Belgium lesz a Cougo-állam tulajdonosa, ami az új birtokok terjedelmét és jelentőségét nem fogja csökkenteni. Szándékait tekintve kodexillibus kívánja kifejezni, mely a végrendeletet kiegészíteni fogja.

A törvényes feliratára válaszul, a király nagy elismeréssel nyilatkozott a belga bírói kar kiváló érdemeiről, s kifejezte azon reményét, hogy Belgium a tengeren túli területeknek is ugyancsak magas színvonalon álló jogtudósokat fog szolgáltatni.

Naptár.

Julius 23. Szerda. Róm. kath. naptár: Apollinár. — Protestáns naptár: Libor. — Görög-országi naptár (Julius 11.): Eufémia. — A nap két 4 óra 27 percet, nyugszik 7 óra 45 percet.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 762,3 mm., délután 2 órakor 761,4 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órakor 19,3, délután 2 órakor 21,7. Szél irányja É. érye: reggel 7 órakor N. s. délután 2 órakor N. 6. Felhőzet: reggel derült, délután borult. Csapadék az utolsó 24 órában: 0 mm.

A kiállításról.

Most, midőn értékes tárgyak kezdnek az egyes épületekben kibontakozni a ládák és csomagok tömegeiből, de e mellett az ellenőrzés sem lehetséges teljesen: a kiállítási bizottság elzáratta a bejáratokat s minden kiadott jegyet bevont és csupán a hírlapíróknak meg a kiállítóknak szabad a bemenet.

A kiállítási területen létesített virággyűjtőket bevetették füvel. A virággyűjtőket most tiltották a kertészek a szebbnél szebb virágokat igen izlées csoportzatokba.

A tárgyak egymásután érkeznek s még a bányászati osztályban is nagy az élénkség. A figyelmet különösen magukra vonják itt a felvidéki „kova-malomkövek“, melyek csiszolásukban és jószágban ritkítják párjukat.

A főépület belseje nagyot nyert azaz, hogy Stoll Károly a bejáratához közel felállított négyoszlopban egy gyönyörű, vert vasból igen izlésesen készített vasrácsot, melynek belsejében különféle vasmunkák lesznek kiállítva.

is. Ebben az esetben Róbert hadnagy megtarthatná rangját és keresztjét, és felélné néhány évi szabadságvesztését.

Mikor Móríz ezt a nézetet meghallotta, szomorúan emelte fel a fejét.

— Adná az isten, — kiáltott fel, — hogy így legyen! és hogy így eredmény jussunk, odaadunk vagyonunknak egy jó részét; igen, ha szükséges volna, feloldoznam egész vagyonomat és részánimm magam, hogy csak a fizetésből éljek. Hanem, fájdalom! ha ti tudnátok mindazt, a mit én tudok, belátjátok, hogy a szegény fiura névze nincsen kilitás még a legesélyesebb reményekre sem. De mi több, ő maga sem akarja...

Mínthogy ezt az utolsó megjegyzést némelyek kételkedőn fogadták, Móríz hozzátette:

— Ugy van, ahogy mondom, uraim. Oh! önk nem ismerik őt egy, mint én. E gyöngéd és szinte szelid természet alatt veszakart lappang. Titkos okok miatt, a melyek nem az enyémek és a melyeket csak kitalállok, mert tőle nem tudtam meg semmit, — mert hiszen tudjátok, milyen diszkret ő és milyen tartózkodó — Róbert már előre meghozta életének áldozatát.

— Teringgettél! — kiáltott fel az egyik jelenlevő, — azt még megértem, hogy az ember golyóit röppitget az agyvelejébe; de hogy beleegyezen abba, hogy a front előtt degradáltassék és letépjék mellől a keresztet, amikor azt oly jogosan megérdemelte, végre aztán, mikor már keresztülment ezeken a gyalázatokon, bekötött szemmel vagy nem, álljon oda sortú elő, vigyen el az ördög, uraim, ezt én nem fogom megérteni soha.

(Folytatása következik.)

Nagyon szép és gazdag lesz a fénykép-ostály, melyet R a v a s z Imre, P a p p Béla és Klapok Alajos képviselnek eddig. A képek mindenike remekbe készült. R a v a s z Imre cromo-képeivel, P a p p Béla pedig Ausländerné asszony és O t t r u b a y Károly nagytított és olajban színezett arcképeivel remekelt, de tőlük Klapok sem maradt el. Több változatban gyönyörű képet állított ki a kis Csiszér Sárkáról is. E képek a fővárosiaknak is becsülletté válnának.

A vár sem marad el a kiállításból. Két gyönyörű, vert vasból igen izlésesen készült csillárt és virágvázákat állít ki S w i e g e l i Ferencz katonapuskaműves. A szép tárgyakat legénye Csik Ferencz magyar gyerek, kőzbaka készítette.

A sorsjáték tárgyai is szaporodtak. Ugyanis V á s á r h e l y i Janka urhölgy egy kézimunkát: selyemre művésziessen festett pamplavánost küldött s azt a sorsjátékhoz nyereménytárgyul ajánlotta. A kiállítás elnöksége hálás köszönettel hozza nyilvánosságra a kiállítás sikerének előmozdítására irányuló eme szép tettet.

A makói gazdasági egyesület képviselőiben tegnap Kristóffy József megyei főjegyző és Boros Sámuel Aradra érkeztek és érintkezésbe tettek magukat a kiállítási elnökséggel s megbeszélték a gazdasági egyesület kiállítási ügyét és a kiállítás felszerelését.

Az aradi kiállításra Hunyadmegye szépen készül. A megye különféle terményeiből és gyártmányaiból már szép gyűjtemény van együtt, hogy Aradra szállíttassék. Arany- és ezüst-érmék, kőszén, ásványvizek mind be lesznek mutatva.

Fehér és sűrű márvány Bukováról, trachit Déváról, Gyertyánosról és Aranyról, csiszolva kockákban és lapokban; agyagárúk, melyek közt legkiválóbbak a Brádón készült dohány- és tintatartók; az aranyvédők fotografiai felvételei: mind oly tárgyak, melyeket Barsay Kálnán buzgalma gyűjtött össze a kiállításra. A mezőgazdasági termények kiállítását a gazdasági egyesület elnöksége közvetíti, míg a háziiparcsikkok összegyűjtésére gróf Kun István vállalkozott. Az alispán lépéseket tett, hogy a megnyitás napján, Szászvárostól kiindulva, különvonat szállítsa a kiállítási megtekintésére utazó megyei közönséget; mivel azonban a különvonat tarifaszert ára igen nagy, több mint 1600 frt, a vasuti igazgatósághoz árleszállítást folyamodott, s ennek engedélyezésétől fog függni, vajjon különvonattal mennek-e a kiállítás megnyitására, vagy nem?

A kiállítás fogadó bizottsága a kiállítási helyiség jury-termében ülést tartott. Jelen voltak: Nyáry Béla alispán elnöke alatt Hász Sándor, ifj. Kristóffy János, Dományi József, Barabás Béla dr., Vörös Vidor, Bing Ede, A v a r f y Ferencz dr., Klein Ignác és E. Illés Kászó bizottsági tagok. Az ülés feladatául tűzte ki a bizottsági tagoknak, hogy a megállapított program szerint a hivatalos küldöttségeket fogadják, s a feladat könyvités végett a bizottság a kiállítás napjától permanenssé válik, több egyes albizottságokra osztják, s a többi bizottságok tagjaiból magát kiegészítik.

A kiállítás napján Baross Gábor miniszter érkezése idején a vasuti indóház perronján F á b i a n László főispán által vezetett bizottsághoz csatlakozik. Ugyanazon napon fogadja továbbá Hunyadmegye legnagyobb számú küldöttségét, továbbá Temesmegye küldöttségét és a kereskedelmi ifjak kongresszusára érkező bizottság tagjait, de utóbbiakat már a délutáni órákban s a kiállítás területén; augusztus 17-én a gazdasági és borászati küldöttség tagjait, s a lövészegyesület küldötteit, a méhészeti egyesület küldötteit, végre szept. 7-én az ipartestületi kongresszus küldötteit.

A részletek megbeszélése végett a bizottság július 30-án ismét ülést fog tartani.

A kiállítás főépületében hozzákezdek az aradmegyei népszobna felállításához. A kiállítás egyik legérdekesebb részét Szondy Imre kispap legkésőbb közzéadja a kiállítói bizottság.

Baross Gábor kereskedelmi miniszter ismét kimutatta érdeklődését az aradi kiállítás iránt. Ugyanis hat darab ezüst államdíjat küldött le a mezőgazdasági hat szakcsoporthoz első kitüntettjei számára. A kiállítási bizottság az érdeklődésért köszönetet fog mondani a miniszternek.

Rumold fővárosi festő tegnap kezdte meg a cizmek felrakását a főépületben. 7 vármegyéből 21 városa kész cizmeket rakta fel az iparalota oldalaira. Ezek a megyek és városok mind résztvesznek az aradi kiállításban.

A fogadó bizottság legközelebbi ülést július hó 30-án fogja megtartani s az albizottságokat ekkor osztják be. A fogadó bizottság a testületet és nagy csoportban érkezettek a jury-pavillon előtt is ünnepélyesen fogadják.

A kiállítás sorsjegyeket a törvényhozás alsó és felső házában minden egyes tagjához megküldték azzal, hogy kegyeskedjenek pártolni az aradi kiállításat.

HIREK.

A mezőhegyesi csatorna megnyitása. A mezőhegyesi csatornába tegnap délután 5 órakor vezették be a Maros vizét Aradmegye alispánjának rendelkezésére képest. Az engedélyokmány szerint másodpercenként két köbméter vizet köteles a csatorna-társulat bevezetni, vagyis másodpercenként 20 hektolitert.

A munkálatot Szathmáry Gyula alispán ellenőrizte, számos megyebizottsági tag jelenlétében. A város részéről jelen voltak: Salacz Gyula polgármester, P a r e c z István tanácsnok, S a r l o t Domokos főkapitány, V i r á g h Lajos főmérnök és a parti bizottság számos tagja. A csatorna Marosvível szaturált talajvíze most már vígan folydogál s most kíváncsian várjuk, hogy a bebocsátott Marosvíz nyomása vissza fogja-e adni az Orczyutca és a többi utca elhárósolt vizét.

A korsolytavon azonban nem igen segített a víz bebocsátása; mert 1 méter és 20 centiméterrel áll lejjebb a csatorna víze a Marosvíz bebocsátása után is, és a korsolya-tó ennek dacára sem tartalmaz mást, mint iszapot.

A Szarváz árterfejlés munkálatai ellen — mint értesültünk — 2000-et meghaladó reklamáció adatott be a kormánybiztoshoz. Nevezetesen egyik reklamáció, mely a többiekkel ellentétben van s a nagybirtokosok az árterbe való aránylagos bevonását kéri, kimutatván a kisbirtokosok agyonnyomatását a nagyok előnyére.

Jankó Lajos tábornok, az I. honvéd lovasdandár parancsnoka, Szegre utazott, segítségülje Petrovics főhadnagy kíséretében. Szegred honvédszárakot akarnak elhelyezni s a tábornok évégből utazott át.

Az új divizionárius. Thyri Miksa lovag tábornok hétfőn foglalta el hadosztályparancsnoki állását Temesvárott. Ez alkalomból a tisztkar ünnepiesen fogadta őt a tisztáskaszinó helyiségeiben.

Érdekes eljegyzési hírt közöl a Temesvári Zeitung. E hírt szerint P a j o r Emilát az Aradon is ismert és kedvelt primadonnát, Pécsétt eljegyezte Perczel Sándor pécsi kir. törvényszéki bíró. Az esküvő a jövő hó folyamán fog megtörténni.

Tárgyalás a megyén. Aradvármegye alispáni hivatalában tegnap tárgyalták H a l m a y Andor és neje kérémet, hogy birtokukról az élővíz-csatornába történő lefolyás szabályozassék. A tárgyaláson Szathmáry Gyula alispán elnöke alatt jelen voltak Aradváros részéről P a r e c z István tanácsos, V i r á g h Lajos főmérnök és R e i c h e r Károly ügyész, a vasuti és hajózási főfelügyelőség részéről L á b a n főfelügyelő, a magyar királyi államasutak üzemeltetése részéről T i s z a i főmérnök, a temesvári vasut-igazgatóság részéről Z i g m o n d o v s z k y Nándor osztályfőnök, a megye részéről O r t u t a y Gyula főszolgabíró, Mikalaka és S z t. Leányfalva képviselőiben a közönségi jegyzők és bírák, Solcz Gyula érdekl. képviselőiben S t e i n t z e r Pál, Szelle József ügyvédek és S c h e n o v i t z Frigyes mérnök, a kulturális részéről, mint hatóság szakértő, N e u h o l d István. A tárgyalás folyamán a kulturális részről az engedély megadását javasolta, miután a szabályozás senkinek kárt nem okoz. Az érdekeltek közül csupán S c h o l z Gyula tiltakozott az engedély megadásá ellen. Aradváros képviselői szintén hozzájárultak az engedély megadásához, valamint az államasutak képviselője is azon kötöttséssel, hogy a vasuti átereszek nem lesznek veszélyeztetve. Hosszas tárgyalás után végre a szabályozás engedélyezett.

Felozlatott vezérigénkség. Mint már említettük, a Magyar-Francia biztositó társaság aradi vezérigénkségét feloszlatták és odacsatolták a temesvárihoz. Aradon ezentel csak képviselőség lesz s a képviselők Sch u l f Károly volt aradi vezérigénkőt bízták meg. A temesvári vezérigénkséghez átmennek az aradi tisztviselők közül: T e n n e r Mór mint pénztárnok, R o s e n b e r g B. Béla, aki Temesvárott irodavezető lesz; a többi tisztviselőt a központban helyezik el. Mint hírtik, még két vezérigénkséget fognak feloszlanni. Ezzel az intézkedéssel a központ tetemes megtakarítást vél eszközölhetni.

Jubileum. Orth József, Újszent-Anna kezézetleiben álló plébános, f. július hó 26-án fogja megülni áldozásának ötven éves jubileumát, mely alkalomból Újszentannán nagy ünnepességek lesznek. Az ünnepélyt emeli az, hogy a jubileum napja összesiek a tem-

plomszentelési évfordulóval, mely alkalomból, mint rendszeren, most is bál lesz Szentannán.

Az időjárásról. Csak nem akar esni. „Lloyd“, mely érdekeltbb fél, mint mi, szintén esőt és „feles számú zivatar“ jósol ezen a héten is. De — szerencsések már látni. Tegnap a nap nagyobb részében felhőkkel volt borítva az ég, hanem az eső mégsem esett. Bár a legyek a legszemtelenebbek voltak a nap visszanezett a láthatárról, az eső mégis késett. Mi még reménykedünk s bizunk a „P. Lloyd“-ban és a szymptomákban.

Az új-aradi túzóltó-gyermekzenekar, melyet T e r u a j g o Csezár vezelt mindössze két évvel nagy buzgalommal és áldozatkésszaggal szervezett, tegnap este a Nádor-száloda kerthelyiségében játszott, és a közönséget formálisan meglepte precíz játékaival. A kis fiúk valóban csodálatos előmenetel tetek az aránylag rövid idő alatt, s nem egy darab előadása alatt a közönséget abba a csalódásba ringatták, hogy a katonazenekart hallja. Amivel egyáltalán nem akarunk erőszakolt bököt mondani, mert ezt a kis zenekart valóban élvezet hallgatták.

Az ipartestületek gyűlése Aradon. Mint Temesvárról jelentik, az ipartestületek általános gyűlése az aradvizi és hidegkúti ipartestület S t r a s s e r Albarbet, a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkárt küldte ki képviselőül.

Katonák átvonulása. A 46. gyalogrezred 1, 3. és 4-ik zászlóalja aug hó 6-án Aradra érkezik s 7-én megy Lipára az ezredgyakorlatok megtartása végett, míg a Temesvártól időző 2-ik zászlóalj Arad érintése nélkül megy ugyanakkor Lippára.

Gyászrovat. Részvételt vettük a következő gyászjelentést: Alólirottak a saját és családjuk nevében is mélyen szomorodott szívvel jelentik öv. Wittich Andrásné szül. Kosztka Jakobin folyó hó 21-én est 9 és fél órakor életének 72-ik évében agyszélhűdés következtében történt gyászhalálát. A meghalodtnak hült tetemői július 23-án d. u. 5 órakor fognak Zrinyi-utca 6. számú házból a helybeli közsérkerben örök nyugalomra helyeztetni. Az engedélyt gyászimé eladott pedig jul. 24-én d. e. 10 órakor fog a helybeli t. Minorita-atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni Nyugodjék békével! Arad, 1890. jul. 22. Kosztka János, Petrinán, Kosztka József, Budapeston, Kosztka Lajos, Gráczban, Kosztka László, T. Abádon, Kosztka Lajos, Pápán, Kosztka Gusztáv Aradon, unokafiúrai. Magyar Ferencz, Magyar Vilmos, Kosztka Géza, Kosztka Antal, unokaférfjai. Öv. Brindusné szül. Kosztka Valéria, özv. Lekits Adolfiné, unokahugai.

A temetést az aradi „Entreprise des pompes funéres“ rendezti.

Az aradi párbaj áldozata Uj-laky Antal, mint Szegedről írják, már keresztüesett a válságon s életben maradása biztosnak tekinthető. Ennek dacára a vizsgálóbíró még nem hallgathatta ki.

Filloxera. Nagy-Majláth közönségben a filloxera jelenlétét konstataáltak. E miatt a közönség szőlőterületét zár alá vették.

Az aradi koncert. Melynek programját közöltük, fényesen sikerült, úgy, hogy a koncert-terem zsúfolásig megtelt s a közönség nem győzte elégsé tapsolni a szereplőket. Ezek közül az oroszland rezeg egy aradi kiasszonyt, S o n n e n f e l d Emmilt illeti. Az aranyhajú aradi szépség“, írja tudósítónk, Mendelssohn I. sz. számú Capriccióját játszta zongorán s azzal tökéletesen meghódította a közönséget. A koncert után bál következett, mely szintén fényesen sikerült.

Uj szikvizgyár. Aradváros egészségügyi bizottsága tegnap vizsgálta felül Kiss Zsigmond szikvizgyárát a Köles y-utókatban, s miután az az egészségügyi követelményeknek megfelelő, működésbe hozatalát engedélyezte.

Kinevezés. Villim Ferencz lugosi gimnáziumi helyettes tanárt ugyanoda rendos tanárrá nevezte ki az oktatásügyi miniszter.

Bucus Radnára. Mint Temesvárról jelentik, 24-én őrjáti számú bucus-menet indul Radnára. A menetet Magyar y plébános vezeti s a bucusok hétfőn fogják elhagyni Radnát.

Részleges vásár. Az apátfalvi országos vásár e hó 20-án fog megtartatni, azonban az uralgó száj- és körömfájás miatt a szarvasmarhák ki vannak zárva és csak lóvásár lesz.

Szörakozottság. Férj és feleség együtt ülnek este 9 órakor. A nő félizre légyottot ígért Károly barátunknak és folyton azon jár az esze.

Egyeszer csak zajt hall ugy fél 10-kor. Megismeri Károly lépteit. Elfeladva a helyzetet, zavarában rémület odakiált férjének: — El vagyunk veszve! Az Isten szerelmére! rejst el magad valahová, mert — Károly jön!

Meghalt a mütét alatt. Annak a szerencsésnek kocsiának, kinek jobblábja egy teherhordó lóvasuti kocsi keresztülment, tegnap amputálták a lábát a kórházban. A súlyosan sebesült, aki különben erős, izmos ember, nem bírt ki a mütétet s az amputáció-közben meghalt.

Sikkasztó és uszórás iskolai igazgató. Temesvárról sürinyezik: K e l s c h Miklós m o r a v i c z a i iskolai igazgatót ellen, ki több rendbeli visszaesés miatt már régebbi idő óta van felüggesztve állásától, D e s c h á n Achill alispán befejezte a vizsgálót, melynek M a r t o n f y Márton tanfelügyelő is részt vett. A vizsgálat folyamán beigazolódott, hogy a nevezett iskola-igazgató az államveszélyképp tanszékzokro kuldött pénzeket évek óta sikkasztgatta, a falu-

lakosainak u z s o r - a k a m a t r a k ö l c s ö - n ö k e t a d o t t a, a magyari nyelv tanítását teljesen elhanyagolta, legkevésbéek éppen az iskolával törődött. Az alispán legközelebb benyújtja a közigazgatási bizottsághoz a vizsgáló iratokat.

Eljegyzés. Grünberger József világiosi kereskedő eljegyezte Perjámosról F i s c h e r Janka kasszonyt.

A bantalan bor — savanyuviz nélküli. Paulisról keltetett és aláírású állatott tudósítást vettünk, melyben tudatták, hogy a Lukácsy-kolnába betértek és megdézsmáltak egy 10 akos hordót. A helyzetet megvizsgálták és kint, hogy a pinczézetek akkora betörő sejték, mint a kasszonyok s hogy a 10 akos, tekintélyes Bacchus-pohár érintetlenül örzi továbbra is bocsas tartalmát. Ezt az információt teljesen „illetékos“ helyről vettük és közöljük is a paulisi becsületés nép, no meg a tolvajok reputációjának helyreállítása végett. De most, midőn annyira divik az áldudósítások szezonja, bármennyire illetékos helyről vettük is a czáfolatot, magunk szerencsés a helyszínen — megszólatatni a tisztokot, a vendégszerető házigazdával együtt örvendőv a felött, hogy „ugy“ van és nem úgy, mint ahogy bennünk értesítettek. Ezt szerencsés, dacára annak, hogy nem íhatók ezt a jó bort azzal — savanyuvizrel, melyet a Fülemlé-völgy újonnan talált forrásából nyernek, mert, fájdalom, ebben a völgyben nem-hogy savanyu, de édesvíz sincs s az eről szőlő tudósítás valani rosszakaratu paulisi agyban — ezetesebbé meg.

Halalozás. L ö w y János muszkai korcsmáros f. hó 19-én Aradon jött s onnan aznap este jött haza. Nem jól érezvén magát, orvost küldött; az orvos rendelt is számára gyógyszer, de laja oly rohamosan vette elő, hogy rövid pár órai szenvedés után szívszélhűdésben elhunyt. 38 éves lett. Özvegye és 3 kiskorú gyermeke gyászolja. F. hó 21-én délután kísérték a pankotai izr. sírkertbe örök nyugalomra.

Megmagyarosított község. A tóróntalmegegyi Eltzenheim nevű község neve a belügyminiszter engedelmével „Erzsébetlakra“-ra változtatott át.

Liba-tolvaj. Szemes Lajos muszkai lakos udvaráról f. hó 16-án éjjel ismeretlen tettes 10 darab libát emelt el. A tolvaj kiderítése iránt a hatósági intézkedés megtétetett.

Ferencz József intézet igazgatója. D u n a y Ferencz, a budapesti II. ker. főgimnázium mellett felállított Ferencz József nevelő intézetűl megválni és előbbi beszerzetésű tankerületi kir. főigazgatói állását megtartani óhajtván, helyébe a Ferencz József nevelő intézet kormányzója a király E r ő d i Béla dr. kolozsvári kir. tankerületi főigazgatót nevezte ki. Erdődi Béla 1846-ban született, és a tanügy terén 19 év óta szolgál. Hosszas tanári működése alatt szerzett nevelői ügyességén, valamint igazgatói és főigazgatói minőségében tanúsított erőlyes és tapintatos igazgatási képességén kívül, kiterjedt nyelvismerete és rokonszenves modora képestei őt új állására. — A kolozsvári kir. tankerületi főigazgatói állás betöltésének kérdése közelebbről már el fog dőlni.

Rövid hírek. Sz o l n o k o n a Czakó Péter ügyvéd háza éjjel legett s négy kis alvó gyermekét az ágyból csak bajjal lehetett kizavagatni; az ügyvéd egy cselédje áll gyújtás gyanúja alatt. — V e r c s e n e g y Rada Maca nevű cinaos fiatal leány méreggel kivégezte magát a fölötti élekesedésében, hogy őt firtinjtát elveszté; nagyon kevéssé becsülte az életet. — M o n o r o n a Horn Mór gőzmalma vasárnap hajnalban legett; a kár több mint száz ezer forint s biztosítva a Duna-társaságnál volt. — O t t ó az örül bajor király legújabb passziója a cigarettázás; még emi is elfeled miatta s orvosa úgy kénytelen az evésre szoritani, hogy ha ebéd helyett cigarettát után nyul, rákiált: „Félség, először enni kell, aztán lehet csak dohányozni!“ ami rendszeren használ. — N a g y v i h a r volt az Orkád-szigeteknél, hol 13 francia halászbárka elsüllyedt. — A z s e b t o l v á j o k szintén jelen voltak Stanley esküvőjén, ellova Sidgwick tanárnak száz dollár értékű aranyórát és levágva Mac Evan parlament tag frakkja szárnyait.

Az „Entreprise des pompes funéres“ aradi előzetes-vezetőit a következő temetőket jelenti be: M o l n á r Gábor, meghalt július hó 22-én életének 28-ik évében; tetemői július 23-án délután 3 órakor fognak a megyei közönlakból örök nyugalomra tetetni. — S e i b e r t Vilma, meghalt július hó 22-én életének 4-ik évében, hült tetemői július 23-án délután 4 órakor fognak nyugul-utca 4-ik számú házból örök nyugalomra tetetni.

Közgazdaság. — Újabb konverziók kilitásban. Bár lépséről- lépésre de mégis biztosan halad államháztartásunk végleges rendezésének ozéljához. Ujabbban az 5 százalékos papírjádékok emeltekkel névortékűk felé annyira, hogy azoknak b e v i t t a s é s 4 vagy 1 és fél százalékos konverziója lett lelettővé. Ezen konverzió előreláthatólag bizonyos sorrendben fog megtörténni és pedig elsőben is az államostított vasutak cizmetjei kerülnek sorra 80.500.000 frtig; azután az északkeleti vasut elsőbbégi kötvényei 32 millió frttal, míg a papírjádék utójlára marad. Kiváuatos volna íly körülmények között, ha a pécs-barcsi és az arad-temesvári vasutak államasításának keresztülvitele ugy intéztnék, hogy a kilitásban vett pénzmuveletek keretébe lennének vonhatók.

Szerkesztői üzenet.

— A p a t e l e k. „Nyilvános közönsé:“ csupán „Nyitnér“-ban közölhető, s e ezélel a k i a l i o n a t v a l - hoz kell fordulni. A kéziratot mi megőrizzük; s esetleg átadjuk a kiadóhivatalnak.

Felelős szerkesztő: V á s á r h e l y i Béla.

